Raadhuisplein 1
7811 AP Emmen
t. 14 0591
f. 0591 377602

Postbus 30001
7800 RA Emmen
e. gemeente@emmen.nl
i. gemeente.emmen.nl

Gemeente Emmen

Aan de raad van de gemeente Emmen

team
**Beleid en ontwikkeling sociaal domein**

| ons kenmerk | zaaknummer | bijlage | behandeld door |
|---|---|---|---|
| 207234-2025:074851 | 207234-2025 | 1. | I. Nettekoven |
| **datum** | **telefoon** | **fax** | **e-mail** |
| 9 juli 2025 | 14 0591 | | gemeente@emmen.nl |

onderwerp
Uitvoering Doorstroompunt en leerplicht schooljaar 2023-2024

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u ter informatie het jaarverslag van Leerplicht en het Doorstroompunt aan in de vorm van een factsheet. Dit document bevat de resultaten van de uitvoering van de leerplicht- en Doorstroompunttaken door Menso in het schooljaar 2023–2024. Voor de leerplichttaak heeft dit alleen betrekking op de gemeente Emmen. Menso voert de Doorstroompunttaak uit voor de gemeenten Emmen, Borger-Odoorn en Coevorden. De focus van het Doorstroompunt ligt op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV) en het begeleiden van jongeren naar onderwijs of werk.

Op grond van de Leerplichtwet leggen wij jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten. Hoewel dit formeel niet verplicht is voor het Doorstroompunt, hebben wij ook deze informatie opgenomen. Menso benadert Leerplicht, het Doorstroompunt en de Participatiewet integraal. Deze samenhangende aanpak draagt bij aan een preventieve en sluitende ondersteuning voor jongeren tot 27 jaar. Hiermee anticiperen wij op de aangekondigde wetswijziging *Van school naar duurzaam werk*, die naar verwachting per 1 januari 2026 in werking treedt. Deze wet is bedoeld om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt beter te begeleiden naar economische zelfstandigheid. Een belangrijke wijziging is de verhoging van de leeftijdsgrens voor de doelgroep van het Doorstroompunt: van 23 naar 27 jaar. Deze uitbreiding vraagt om een aangepaste benadering en begeleiding van jongeren binnen deze bredere leeftijdsgroep door het Doorstroompunt. Daarnaast krijgt de uitvoering van de Participatiewet hierin een meer preventieve rol, gericht op het bevorderen van een soepele overgang naar werk. Al tijdens de schoolperiode wordt begeleiding ingezet om schooluitval te voorkomen. De Participatiewet wordt aangepast zodat gemeenten actiever kunnen bijdragen aan het ondersteunen van jongeren richting duurzame werkgelegenheid. Scholen blijven bovendien tot twee jaar na diplomering mede verantwoordelijk voor de ontwikkeling van hun oud-leerlingen.

De factsheet biedt onder andere inzicht in:

- schoolverzuim,
- vrijstellingen van de inschrijvingsplicht,
- de ontwikkeling van het VSV-percentage in de regio,
- de effecten van interventies bij verzuim en/of schooluitval.

In het schooljaar 2023–2024 is het VSV-percentage licht gedaald. Het aantal VSV'ers afkomstig van Entreeopleidingen (mbo-niveau 1) is ongeveer gelijk gebleven, met een lichte daling. Deze opleidingen kennen een drempelloze instroom, waar met name kwetsbare jongeren gebruik van maken. Extra begeleiding is essentieel om hun schoolloopbaan succesvol te laten verlopen. De nieuwe wet richt zich specifiek op deze doelgroep en krijgt een prominente plek in het regionale programma van de *Wet van school naar duurzaam werk*.

Momenteel geldt dat jongeren met een mbo-1 diploma en minimaal 12 uur werk per week niet als VSV'er worden aangemerkt. Valt het werk weg of daalt het onder de 12 uur, dan vallen zij wél onder de VSV-definitie, wat leidt tot fluctuaties in de cijfers. In het nieuwe wetsvoorstel vervalt dit criterium en wordt onderscheid gemaakt tussen VSV'ers met en zonder een diploma op niveau 1. Dit biedt een realistischer beeld van de situatie.

Een aanzienlijk deel van de VSV'ers uit 2023–2024 is een jaar later aan het werk. De huidige arbeidsmarkt is gunstig en jongeren kiezen vaker voor werk dan voor terugkeer naar school. Landelijk onderzoek toont aan dat jongeren zich vaak niet gehoord voelen binnen het onderwijssysteem, wat bijdraagt aan deze keuze. De beschikbaarheid van werk speelt hierin ook een rol.

Het aantal gevallen van absoluut verzuim stijgt al enkele jaren — mede dankzij een verbeterde registratie. Toch valt er nog veel winst te behalen in het vroegtijdig signaleren en effectief aanpakken van schoolverzuim. Daarom verschuift de landelijke aanpak van een focus op verzuim naar een proactieve benadering van schoolaanwezigheid — een werkwijze die we ook in onze regio willen invoeren. Waar tot voor kort de nadruk vooral lag op individueel en ongeoorloofd verzuim, ligt de focus nu op een bredere, systematische aanpak. Hierbij worden alle mogelijke oorzaken van afwezigheid geïnventariseerd — niet alleen leerlingfactoren zoals ziekte of een tandartsafspraak, maar ook externe invloeden. Denk bijvoorbeeld aan het ziek zijn van een leerkracht of aan logistieke problemen met het leerlingenvervoer. Dankzij deze bredere blik krijgen scholen een veel duidelijker en nauwkeuriger beeld van waarom leerlingen afwezig zijn. Dat maakt het mogelijk om onderliggende problemen tijdig te herkennen en gericht aan te pakken. Bovendien worden leerlingen, ouders, het schoolteam én zorgpartners actief betrokken bij de ontwikkeling en voortgang van deze aanpak.

Het aantal opgemaakte processen-verbaal in het kader van de Leerplichtwet is de afgelopen jaren toegenomen. Dit komt deels door complexere problematiek bij jongeren, langere wachttijden in de jeugdhulp en het vaker volledig verklaren door onderwijsaanbieders. Het opstellen van een proces-verbaal is echter een uiterste maatregel en wordt alleen ingezet bij aantoonbare verwijtbaarheid. Het doel is altijd het realiseren van passende ondersteuning, niet het bestraffen van ouders of jongeren.

De stijging hangt ook samen met strengere toetsing van vrijstellingen op grond van artikel 5 onder b (richtingsbezwaar). Recente jurisprudentie heeft het beoordelingskader aangescherpt. Bij afwijzing dienen ouders hun kind alsnog in te schrijven; gebeurt dit niet, dan volgt een proces-verbaal. Ouders worden bij eerste aanvragen uitgenodigd voor een toelichtend gesprek, waar de meesten op ingaan. Binnen Emmen is hiervoor de Expertgroep 5b opgericht, waarin de klachtencoördinator, jurist, kwaliteitsmedewerkers en leerplichtambtenaren nauw samenwerken voor een zorgvuldige afhandeling.

Wij blijven terughoudend in het afgeven van vrijstellingen, maar zien in 2023–2024 opnieuw een stijging op basis van zowel psychische of lichamelijke gronden (artikel 5 onder a) als richtingsbezwaar (artikel 5 onder b). Leerplichtambtenaren ervaren het vinden van passend onderwijs als steeds uitdagender. Samen met het onderwijsveld, het samenwerkingsverband Sterk VO Zuidoost-Drenthe en jeugdhulpaanbieders werken wij aan duurzame onderwijsplekken. Voorbeelden hiervan zijn het

integreren van ondersteuning binnen collectieve schoolvoorzieningen en multidisciplinaire overleggen, zoals het DOA (Domein Overstijgend Analyseteam), waarin casuïstiek gezamenlijk wordt besproken.

Voor een volledig overzicht verwijzen wij u graag naar de bijgevoegde factsheet. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Emmen
de gemeentesecretaris

N.A. Plantinga

de burgemeester

H.F. van Oosterhout